

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" — fl. 62 k.
Listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 3.

V Mariboru 16. januarja 1868.

Tečaj II.

Gospodarske stvari.

O hrastju.

Spisal Fr. Jančar.

V „Slov. Gospodaru“ število 34., 5. decembra 1867 sem svetoval želod saditi, in sicer želod od „doba“ kot naj boljše pleme hrastovih plemen, ali pa od takega hrastja se naj želod zasejuje, koje je gladko, ravno in visoko ter ima velik debel želod, žir, kajti tak les je ne le kakor sploh hrastje za nekaj slabejo kurjavo od bukovega lesa ali vendar dobro, marveč za splošno prekodredno izvrstno rabo kakošne koli potrebe, kakor: ladje, blanje, deske, dile, sohe, rante, raglje, obroče, stavbe, odre, podboje, podseke, stržajnike, strehe, hleve, kopanje, razno orodje, stiskavnike, krnice, gantnarje, doge, kolje, pohištvo, mize, stole, postelje, klopi, pode, čreslo itd. itd. K temu še daja izvrstnega listja za steljo vsako leto, ker hrastje bolj globoko korenine poganja, in toraj ne potrebuje neobhodno lastnega gnojenja z listjem, akoprem mu tudi ne škoduje, marveč še jako koristi. Potem žir, ki tudi kaj zalega svinjam, in jim je dobra hrana; toda pravijo, da je mast, salo bolj trdo od tako podrejene svinje, kar vendar ne overa z žirom svinje krmiti. Tudi se suho veje lahko odžaga ali oklesti in daja drva za kurjavo tako, da še hrast dobro raste nad 200 let, in starost 300 do 500 let in še čez doseže!

Pri nas hrastje povsod raste, in je sila velike vrednosti, kakor se že iz zgoraj rečenega razvidi. Razun tega še je toliko priložnosti za sajenje želoda ali mladega hrastja 5 do 10 let starega, da človek strmi nad kratkovidnostjo posestnikov, koji bi lahko z majhnim trudom si zapuščene kraje okrasili, olepšali in vrednost kraja in zemlje povzdignoli v začudenje lastno, posebno pa umnim potomkom zaklad zapustili z neizrekljivim zlata vrednim premoženjem! — Rečem, „umnim potomkom“: Zakaj pametni gospodarji, koji hrastje zasajujejo, so jim sami živi vse hvale vredni izgled, k temu še bodo svoje otroke radi v Ljubljano v prihodno kmetijsko šolo pošiljali v poduk v raznih kmetijskih potrebah, spet v višo povzdigo in cenenje umnega kmetijskega gospodarstva, napredka in blagostana. Zapravljenikov je tako preveč. — Kdor nič ne zna, in se le stare trme in lenobe drži, v petih letih še tako izvrstno gospodarstvo pomandra, razškopri in na boben spravi. Takim je bolje 25 solenih naštetih, kot jim le trohice poštene reči izročiti. To si naj vsak reden in pošten posestnik zapomni!

Zato je dobro, ako bi kmetovalci in posestniki svojim sinom in hčeram sami o vsaki priložnosti razsojevati in spoznavati prepuščali, kako nek mislijo in sodijo sinovi in hčere o ti ali uni reči. Iz njih razsodeb bo vsak pameten gospodar brž sprevidel in spoznal, kamo jih nagnjenje cika in vleče; ali so zakaj boljšega, koristnejšega navdušeni ali ne — in toraj sposobni to ali uno enkrat sami umno voditi in gospodariti. — Da sinovi samo na janjke, hčere pa na hlače gledajo in prežijo; zato je vsak bedak gođen.

O neki sin ne ve še nanjč motike ali sekire nasaditi, konjev počesati, niti gnoja hasnovito na kup gnojniščin spraviti, ga z zemljo pokriti in z gnojnico polivati; še manj pa ve, koliko gre zrnja sejati raznega na njivo enega orala, in kako s setvijo kolobariti ali premenjavati, kako njive razne zemlje, travnike, vinograde, sadunosno drevje gnojiti, kako s sadonosnim drevjem, goricami, gozdom, domačo živino in

ji potrebno primerno klajo, krmo ravnati itd.; a vendar že visoko glavo nosi, in nič bolj ne želi, kot že sam svoj biti. — Gotovo: Neki malopridnež bi željno rad s strupenim srcem svojemu očetu ali materi že mrtvaško pesem za popotnico zapel, naj bi pred na njih mesto dospel; — akoprem so še njegovi možgani popolnoma prazni naj manjših čednosti in vedenja o samostalnem gospodarenju itd.

O neka hčerka se malo briga za žensko hišno delo, postiljanje, predenje, snago, hišo pomesti, klopi omiti ali obrisati, živini prijazno postregati in jo čedno snažno imeti, v obrokih zadostno in primerno nakrmiti, nastlati itd.; o kuhi še celo neka ne ve korenove župe zatepsti, kako blede tenfo narediti ali dobro tečen kruh speči; še manj pa ve iglo voditi o krpanju raztrganih oblačil, ali kak robček zarobiti, si nogavice splesti, in robje oprati itd.: a vendar že srčno želi skoraj pod kapo priti. — Ni to gola resnica? Odpravite te in še več enakih nevednosti in nemarnosti, in zagotovim vas, da se bo vam in vašim otrokom bolje godilo.

Starši! Vi ste marljivo svoje otroke v šolo pošiljali, kjer so se raznih lepih reči naučili; dajte jim sedaj daljne priložnosti še se marsikaj novega naučiti iz „Slov. Gospodarja“, „Novic“, iz knjig od družbe sv. Mohora razposlanih itd. saj veste: kdor ne napreduje, zaostaja s kislim obrazom. — Starši! vi ja sami veste in vidite, kako se nekterim umnim in rednim gospodarjem dobro godi; kar pride od večega vedenja, znanja in lepših čednosti. Vse to se ne da v glavo vljiti, temuč le iz dobrih knjig in gospodarskih časnikov naučiti. Držite si toraj take! par forintov vas ne bo na boben spravilo; in tako se vi s poslušanjem boljših reči naučite, in vaši otroki bodo se raje doma zadrževali, s čitanjem dobrih knjig in časnikov vam v veselje, sebi pa v neizrekljivo korist.

(Dalje prihodnjič.)

Trtjion. ščipavnica. (Rhinchites Betulati, Rebenstecher) je naj vekši neprijatelj mladih trt. Mnogokrat se ga prikaže tako strahovita množina, da se velika nesreča samo po marljivem pobiranju jegovih jajec odvrtni za more. Iz tega že sledi, da je to delo tudi jedno izmed naj potrebnjših v vinogradu. Trtjion je 3 črte (linije) dolg 1½ črte širok, bleščč, zlato-zelen in ima lepe rudeče noge. Ti mrčesi pokončajo trte, ko naj hitrej začnejo gnati s tim, da se vrtajo v mladike in je tako preglodajo, da se morajo posušiti. Kesnej preglodajo tudi stare rozge in na ta način se večkrat zgodi, da se cele meje gorice posušijo. Mrčes še pride le zvečer na svetlo, potegne vendar pri naj manjšem šumu noge k sebi in pade kakor mrtev na zemljo. Samica nagloda liste, prej ko začne jajca nesti, tako da se na lični strani začnejo zvijati, nastane na ta način livnik (trhtar), v kterega jajca naleže, da jim ne škodi niti mraz niti dež. — Čez kratek čas se zvalijo gosence, ktere v 2—3 tednih popolnoma dorastejo in za tim vlezajo v zemljo in se zavijejo.

Naj lože in naj gotovejšje se ta mrčes, kteri trti strahovit kvar dela, odpravi, ako se zvito listje marljivo pobira in sožge. To morajo vendar vsi sosedi marljivo storiti, ker drugače ni mnogo vspeha, ker se mrčes hitro pomnoži in v kratkem po celem hribu razširi. Vspeh pokončanja tega trtnega velikega neprijatelja se še le pokaže prihodnje leto.

Fr. Bl.